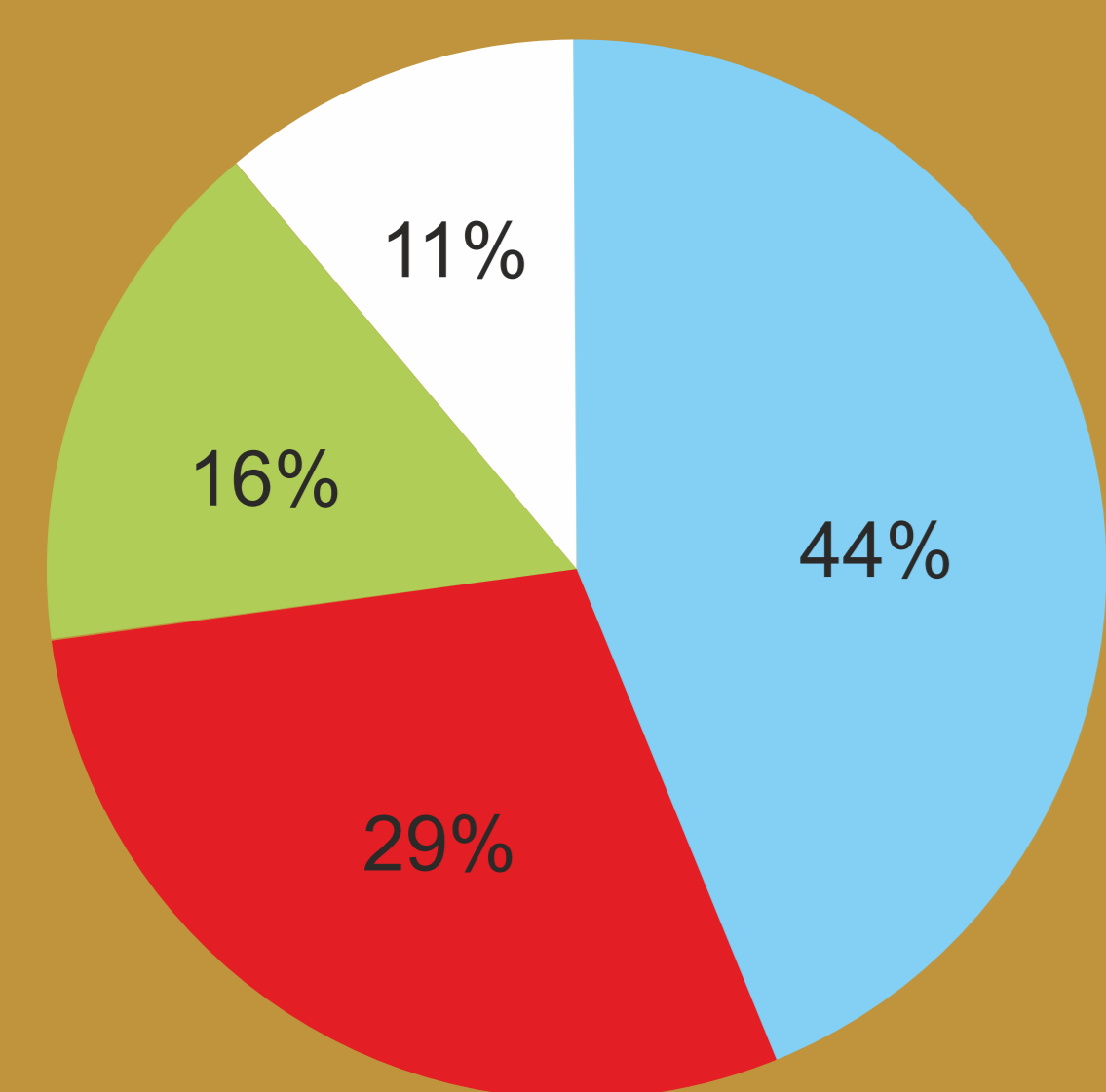

Podział gatunków ptaków lęgowych na grupy ekologiczne, w tradycyjnych sadach przydomowych w DDW

■ Dziuplaki
■ Ptaki gnieźdzące się w koronach drzew
■ Ptaki gnieźdzące się na ziemi
■ Ptaki gnieźdzące się w zakrzaczeniach

**ZESPÓŁ PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
CHEŁMIŃSKIEGO
I NADWIŚLAŃSKIEGO**

Przyrodnicze znaczenie tradycyjnych sadów przydomowych:

- Stare sady przydomowe chronią glebę przed erozją wietrzną i wodną.
- We wnętrzu koron i pod nimi panuje swoisty mikroklimat umożliwiający rozwój niektórym gatunkom roślin, grzybów, a także porostów.
- Aleje drzew owocowych przy polnych drogach, pojedyncze okazy wśród pól, są kryjówkami dla drobnej zwierzyny oraz miejscem jej żerowania, zwiększając różnorodność biologiczną terenu.
- Na terenach leśnych sady rosnące przy nieistniejących już osadach stanowią atrakcyjną formę „stołówki” odwiedzanej przez liczne gatunki zwierząt łownych oraz niektóre gatunki ptaków migrujących.
- Wysokopienne sady położone w pobliżu siedzib ludzkich mają duże znaczenie dla rozrodu ptaków. Dotychczas w Dolinie Dolnej Wisły stwierdzono gnieźdzenie się od kilku do 30 gatunków ptaków oraz występowanie kilkunastu gatunków zalatujących.
- W dziuplach starych drzew owocowych spotykane są rzadkie gatunki chrząszczy, a czasami nawet nietoperze.

Przyrodnicze znaczenie tradycyjnych sadów przydomowych

Ciekawą grupą organizmów rosnących w sadach przydomowych są porosty wrażliwe na zanieczyszczenie powietrza. Jest to informacja o możliwościach uzyskania zdrowej żywności, w tym też z produkcji sadowniczej. W badanych nadwiślańskich przydomowych sadach zidentyfikowano 56 gatunków porostów, z czego 16 to gatunki rzadkie, chronione, umieszczone na liście gatunków zagrożonych czy wymierających na terenie Polski, w Borach Tucholskich lub na Pomorzu Gdańskim, np.: pustułka rurkowata, pismaczek zmienny, obrost zmienny, soreniec opylony i dachówkowaty, złotlinka jaskrawa. 30 gatunków to porosty o plesze listkowatej i krzaczkowatej, szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia, co świadczy o dobrych warunkach aerosanitarnych powietrza. Potwierdza to rolę starych sadów jako ważnej ostoji interesujących porostów nadrzewnych (epifitycznych) w miejscach przekształconych przez człowieka. Jest to także potwierdzenie ważnej roli Doliny Wisły jako korytarza ekologicznego – również w odniesieniu do organizmów tak drobnych jak porosty.

Inną grupą organizmów bytującą w sadach są ptaki. Blisko połowa ptaków lęgowych to gatunki osiadłe, nie odlatujące przed zimą na południe czy zachód. Zaobserwowano 36 gatunków ptaków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych, z których najliczniejszymi okazały się: szpak, zięba, bogatka, mazurek, modraszka oraz trznadel. W dużych sadach wysokie drzewa owocowe stwarzają dobre warunki do zakładania gniazd dla puszczyka, dudka, wilgi, dzięcioła dużego, sójki czy grzywacza. Zimą niejednokrotnie można zaobserwować w sadach jemiętuśki, jery, czy gile.

Obecność w sadach dużej liczby ptaków nie pozostaje bez wpływu na liczebność żyjących tu bezkręgowców, szczególnie owadów. Obserwacje wykazały, że sikory (bogotka, modraszka) zjadają w ciągu doby zdecydowanie więcej owadów niż wynosi ich masa ciała (np. bogotka zjadała masę owadów, która stanowiła 193% jej masy ciała). Najwięcej ptaków spotyka się w okresie lęgów, tj. wiosną oraz latem. Zaspokoić muszą wówczas nie tylko własne potrzeby pokarmowe, ale przede wszystkim dorastających piskląt pierwszego, a czasami drugiego lęgu. Nawet ziarnojady w okresie wychowywania piskląt karmią je z reguły owadami. Pokarm zbierany jest przez rodziców w sąsiedztwie gniazda, stąd drzewa rosnące w jego pobliżu są dokładnie „oczyszczane” z owadów znajdujących się w różnych stadiach rozwoju. Jedna para modraszek wychowująca młode „oczyszcza” ze szkodników około 40 drzew owocowych, przylatując do gniazda w okresie od 2 do 19 dnia karmienia piskląt prawie 700 razy dziennie.

Tradycyjne sady przydomowe odgrywają ważną rolę jako lokalne regulatory warunków mikroklimatycznych w odlesionym terenie. Ponadto jako miejsce wegetacji porostów oraz gniazdowania licznych gatunków ptaków przyczyniają się do wzrostu różnorodności biologicznej terenu i stanowią bardzo cenny element lokalnych korytarzy ekologicznych.

Sad rosnący między Gruczmem, a Kosowem pełni funkcję zadrzewienia śródpolnego

Kwitnące czereśnie na zboczu doliny Wisły w okolicy Wiąga

Kowalik chcąc skorzystać z dziupli po dzięciole musiał przy użyciu gliny zmniejszyć jej średnicę

Więcej informacji na stronie: www.stareodmiany.pl